

- wich odchodach, leg. MB; Wola Uhruska (FB88), VI 2008, VI 2009, VI 2010 – liczne osobniki, w krowich odchodach, obs. PZ, 24 VI 2008 – 1 ex., w krowich odchodach, leg. PZ.
- Nizina Sandomierska: Radawa (FA25), 12 VII 2008 – 1 ex., pod krowimi odchodami, leg. JM.
 - Beskid Zachodni: Majdan ad Muszyna (DV96), 17 VII 1994 – 1 osobnik, na świeżych odchodach końskich, podczas polowania na muchówki, obs. AM; Czarna ad Krynica Zdrój (EV08), 12 VI 1996 – 1 ex., rozjechany na drodze, obs. AM.
 - Beskid Wschodni: Brzozów (EA70), 9 V 2003 – 1 ex., na krowich odchodach, leg. DT; Gładyszów (EV18), 7 VII 2009 – liczne osobniki, na krowich odchodach, obs. MWK.
 - Bieszczady: Duszatyn (EV86), 29 IV 2008 – 1 osobnik, na drewnianej ławie baru (w pobliżu ściągnięto świeże i mokre od soku drewno brzoź), obs. AM. .

Szerokie i nieskupiskowe rozmieszczenie zarówno wcześniej znanych, jak i podanych w niniejszej pracy stanowisk pozwala przypuszczać, że gatunek ten występuje w niemal całej Polsce. Nie został dotąd odnaleziony tylko w kilku krainach, niewielkich obszarowo i specyficznych ze względu na uwarunkowania klimatyczno-geograficzne. Mimo szerokiego rozmieszczenia trudno mówić o jego pospolitości, gdyż zdaje się on tylko lokalnie tworzyć liczniejsze populacje. Być może najbliższe lata przyniosą zwiększoną częstość stwierdzeń *Emus hirtus* na terenie kraju, jak to ma miejsce w ostatnich latach na terenie Niemiec (GOSSNER i in. 2009: Thür. Faun. Abh., **14**: 175-180; PESCHEL, UHLIG 2010: Entomol. Nachr. und Ber., **54**, 2: 144) czy Łotwy (CIBULSKIS 2007: Baltic J. Coleopterol., **7**, 1: 99-120). Jeśli istotnie będzie to miało miejsce, być może uzasadniona będzie próba powiązania tego zjawiska z obserwowanym ociepleniem klimatu, które może sprzyjać liczniejszemu występowaniu tego ciepłolubnego gatunku.

Autorzy dziękują kolegom wymienionym w tekście za udostępnienie danych o stanowiskach *Emus hirtus*, a dr Rafałowi RUCIE oraz recenzentowi za cenne uwagi merytoryczne dotyczące tekstu pracy.

Bartłomiej PACUK, Zakł. Ekol. Zwierząt UMK, Toruń
Andrzej MELKE, Kat. Ochr. Roślin UP, Wrocław
Marek W. KOZŁOWSKI, Kat. Entomol. Stos. SGGW, Warszawa

550. Nowe stanowiska rzadko spotykanych w kraju ryjkowców (Coleoptera: Curculionidae)

New localities of some rare weevils (Coleoptera: Curculionidae)

KEY WORDS: Curculionoidea, weevils, faunistic records, Poland.

Mimo intensywnych badań występowanie ryjkowcowatych w Polsce wydaje się być nadal niedostatecznie poznane. Celem pracy jest uzupełnienie wiedzy o rozmieszczeniu oraz ekologii niektórych gatunków. Wszystkie wymieniane okazy znajdują się w kolekcji autorów. W pracy posłużono się podziałem na krainy przyjętym w „Katalogu fauny Polski”. Gatunki nowe dla danej krainy oznaczono gwiazdką [*]. Skróty: RR i RG oznaczają inicjały autorów.

Lixus fasciculatus BOHEMAN in SCHOENHERR, 1836

- *Wyżyna Lubelska: Bochotnica ad Kazimierz Dolny (UTM: EB88), 10 VI 2009 – 1 ex., leg. RR, zebrany z roślinności przydrożnej; Nowa Wieś ad Lubartów (FC20), 20 VII 1983 – 1 ex., leg. M. SUCHODOLSKA, osobnik znaleziony w zbiorowisku roślinności ruderalnej.

Ryjkowiec znany w Polsce z kilku stanowisk położonych w pobliżu Przemysła oraz Stalowej Woli (KANIA i in. 2004: Wiad. entmol., **23**, 4: 246-247). Gatunek kserofilny, o fragmentarycznie poznany cykl życiowym, troficznie związany z *Artemisia vulgaris* L. (BURAKOWSKI i in. 1993: Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **19**: 1-304).

Larinus planus (FABRICIUS, 1792)

- Podlasie: Wola Wereszczyńska (FC40), 14VII 2009 – 7 exx., leg. RG, osobniki znalezione na ostrożeniu błotnym – *Cirsium palustre* (L.) SCOP.

Larinus sturnus (SCHALLER, 1783)

- Podlasie: Wola Wereszczyńska (FC40), 14 VII 2009 – 14 exx., leg. RG, osobniki zebrano na ostrożeniu warzywnym – *Cirsium oleraceum* (L.) SCOP. rosnącym w zbiorowisku roślinności łąkowej; Wólka Wytycka (FC50), 14 VII 2009 – 6 exx., leg. RG, osobniki zebrano na oście kędzierzawym – *Carduus crispus* L. rosnącym w zbiorowisku ruderalnym.
- *Góry Świętokrzyskie: Stara Słupia (EB03), 7 VII 2009 – 3 exx., leg. RG, osobniki zebrano z ostu kędzierzawego – *Carduus crispus* rosnącego wśród roślinności przydrożnej.
- *Wyżyna Małopolska: Pińczów (DA69), 8 VII 2009 – 2 exx., leg. RG, osobniki zebrano z ostu kędzierzawego – *Carduus crispus* rosnącego wśród roślinności przydrożnej.
- *Roztocze: Susiec (FA58), 15 VIII 2009 – 5 exx., leg. RG, osobniki zebrano na ostrożeniu warzywnym – *Cirsium oleraceum* rosnącym w zbiorowisku roślinności łąkowej.
- Wyżyna Lubelska: Łąki ad Nałęczów (EB88), 7 VI 2009 – 20 exx., leg. RG; Palikije ad Motycz (EB97), 7 VI 2009 – 10 exx., leg. RG; Staw ad Chełm (FB67), 10 VIII 2009 – 10 exx., leg. RG. Na wszystkich stanowiskach osobniki zebrano na ostrożeniu warzywnym – *Cirsium oleraceum* rosnącym wśród roślinności nadrzecznej.

Gatunek notowany dotychczas z nielicznych stanowisk w Polsce, na Wyżynie Lubelskiej znany dotychczas zaledwie z jednego stanowiska (SKUHROVEC, GOSIK [w druku]: Snudebiller, **12**). Podobnie jak *L. turbinatus* GYLL. (SKUHROVEC, GOSIK [w druku]: ibid.) wydaje się być obecnie w ekspansji. Omawiany ryjkowiec wykazuje interesujące preferencje siedliskowe – zasiedla wilgotne łąki w dolinach rzecznych lub miejsca suche i ciepłe (np. przydroża, ciepłolubne murawy).

Mecaspis caesus (GYLLENHAL in SCHOENHERR, 1834)

- *Wyżyna Lubelska: Dobrze ad Kazimierz Dolny (EB68), 15 V 2009 – 1 ex., leg. RR, osobnika zebrano w zbiorowisku roślinności kserotermicznej.

Gatunek uznawany za synonim *M. alternans* (HERBST, 1795) (DIECKMANN 1983: Beitr. Ent., **33**: 257-381). W Polsce znany z nielicznych stanowisk położonych w krainach południowych. Występuje w zbiorowiskach kserotermicznych. Jego rozwój odbywa się na marchwi zwyczajnej – *Daucus carota* L. Bliższe szczegóły biologii omawianego gatunku nie są znane (MAZUR 2001: Monogr. Fauny Pol., Kraków, **22**: 1-367).

Plinthus sturmii GERMAR, 1818

- *Roztocze: okolice rezerwatu „Bukowy Las” ad Narol (FA68), 16 VIII 2009 – 1 ex., leg. RG.

Gatunek górski, w kraju notowany z nielicznych stanowisk. Słabo poznany pod względem preferencji pokarmowych i bionomii (BURAKOWSKI i in. 1995: Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, 20: 1-310).

Neophytobius granatus (GYLLENHAL in SCHOENHERR, 1836)

– *Kotlina Nowotarska: Wróblówka ad Czarny Dunajec (DV27), 9 V 2009 – 1 ex., leg. RR, osobnika złowiono na torfowisku wysokim typu kontynentalnego.

Gatunek notowany w Polsce z nielicznych rozproszonych stanowisk. Szczegóły bionomii oraz cyklu życiowego tego chrząszcza nie są znane (BURAKOWSKI i in. 1997: Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, 21: 1-308).

Rafał GOSIK, Robert ROZWĄŁKA
Zakład Zoologii Instytutu Biologii UMCS, Lublin

551. Nowe dane o występowaniu *Melitaea phoebe* (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (Lepidoptera: Nymphalidae) w Polsce

New records of *Melitaea phoebe* (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (Lepidoptera: Nymphalidae) in Poland

KEY WORDS: Lepidoptera, Nymphalidae, *Melitaea phoebe*, faunistics, Poland.

Melitaea phoebe (DEN. et SCHIFF.) jest gatunkiem znanym w Polsce z pojedynczych okazów odnotowanych w północno-wschodniej części kraju (Puszcza Białowieska). Od kilkunastu lat nie był już tam spotykany (BUSZKO, MASŁOWSKI 2008: Motyle dzienne Polski. Wydawnictwo Koliber, Nowy Sącz. 274 ss.). Motyl występuje na suchych łąkach i murawach. Jako rośliny pokarmowe gąsienic podawane są w literaturze (REICHOLF-RHIEM 1996: Leksykon Przyrodniczy – Motyle. Muza SA, Warszawa. 158 ss.) różne gatunki chabrów (np. *Centaurea scabiosa* L. i *C. jacea* L.) oraz ostrożeń (*Cirsium* spp.). W ciągu roku rozwijają się dwa pokolenia motyli. W pierwszym pokoleniu imago występują od trzeciej dekady maja do drugiej dekady czerwca oraz w drugim pokoleniu od trzeciej dekady lipca do drugiej dekady sierpnia. Gąsienice żerują początkowo we wspólnym oprzędzie szkieletując blaszkę liściową. W starszych stadiach wzrostowych żerują oddzielnie zjadając liść od jego brzegów. Gąsienice drugiego pokolenia zimują w niewielkich grupach liczących kilka sztuk w uschniętych liściach rośliny żywicielskiej bądź innych roślin w najbliższym sąsiedztwie. Wiosną rozpraszają się i prowadzą samotny tryb życia.

Podczas badań nad motylami dziennymi, prowadzonymi w Beskidzie Niskim, odkryto nowe stanowisko tego gatunku:

– Moszczaniec (UTM: EV67), 16 VIII 2008 – obserwowałem 1♀ przy ścieżce turystycznej pomiędzy łąkami, pożywiająca się nektarem *Succisa pratensis* MOENCH. W kwietniu 2009 w tym miejscu odnalazłem larwy, żerujące na liściach *Centaurea jacea* L., a w dniach 27–30 V 2010 zaobserwowałem tamże 4♂♂.

Adam WARECKI, Przemysł